

Nümunəvi peşə standartı
Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi
Müəssisələr  c n nümunəvi təlim standartı

Ferma iř isi (quř uluq)

İngilis dilində adı: Poultry farm worker

N: 6122-2-00004-01

Azərbaycan Respublikasının  m k və  halinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və Dünya Bankının birgə həyata keçirdiyi “Sosial M dafi nin İnkıřafı” layihəsinin “ISCO 88/08-  uyğun t kmill şdirilm ş peşə standartlarının v  əlaqədar təlim standartlarının hazırlanması” tapřırığı c r iv sində “GOPA Consultants” v  “SEFT Consulting” tərəfindən hazırlanmıřdır.

Bakı
Oktyabr, 2012-ci il

İSTİFADƏ OLUNAN ANLAYIŞLAR

Bacarıq

Verilmiş iş üzrə vəzifə və fəaliyyətləri yerinə yetirmək qabiliyyətidir.

Bacarıq səviyyəsi

Həyata keçirilən fəaliyyətlərin əhatəliliyi və mürəkkəbliyi ilə müəyyən olunur, burada fəaliyyətlərin mürəkkəbliyi əhatə üzərində üstünlüyə malikdir. Hər bir bacarıq səviyyəsi üzrə müvafiq bilik səviyyəsi tələb olunur. ISCO-da, eləcə də Məşğulluq Təsnifatında aşağıdakı dörd geniş bacarıq səviyyəsi müəyyən edilir:

Birinci bacarıq səviyyəsi

Birinci bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr sadə və dövrü fiziki fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsini zəruri edir. Bundan əlavə, birinci bacarıq səviyyəsində bir çox peşələr fiziki güc və dözümlülük tələb etdiyi halda, əksəriyyətində sadə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı tələb olunur. Bu bacarıqlara ehtiyac duyulduğu halda belə, onlar işin əsas hissəsini təşkil etmir.

Birinci bacarıq səviyyəsinə daxil olan bəzi peşələrdə səriştəli fəaliyyət üçün ibtidai təhsili və ya əsas təhsilin birinci mərhələsini başa vurmaq (ISCED üzrə 1-ci səviyyə) tələb oluna bilər. Bəzi işlər üçün isə iş yerlərində qısamüddətli təlimlər tələb oluna bilər.

Birinci bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələr ixtisası olmayan işçi qüvvəsini əhatə edir.

İkinci bacarıq səviyyəsi

İkinci bacarıq səviyyəsi üzrə bütün peşələrdə səriştəli fəaliyyət üçün tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ümumi orta təhsilin birinci mərhələsini başa vurmaqla (ISCED üzrə 2-ci səviyyə) əldə olunur. Bəzi peşələrdə ümumi orta təhsilin ikinci mərhələsini bitirmək zəruri hesab olunur (ISCED üzrə 3-cü səviyyə) ki, bura ixtisaslaşmış peşə təhsili və iş yerlərində həyata keçirilən təlim də daxil ola bilər. Müəyyən peşələr ümumi orta təhsili bitirdikdən sonra ilk peşə-ixtisas təhsili almağı (ISCED üzrə 4-cü səviyyə) tələb edir. Bəzi hallarda isə iş təcrübəsi və iş yerlərində həyata keçirilən təlim formal təhsili əvəz edə bilər.

İkinci bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələrə ixtisaslı işçilər daxildir.

Üçüncü bacarıq səviyyəsi

Üçüncü bacarıq səviyyəsindəki peşələr, adətən, ixtisaslaşmış sahə üzrə geniş praktiki, texniki və metodoloji biliklər tələb edən mürəkkəb texniki və praktiki fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsini əhatə edir. Bu bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr, ümumiyyətlə, yüksək səviyyədə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı, eləcə də inkişaf etmiş ünsiyyət bacarığı tələb edir.

Üçüncü bacarıq səviyyəsi üzrə tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ümumi orta təhsil bazasına əsaslanan təhsil müəssisələrində 1-3 illik təhsil vasitəsi ilə əldə olunur (ISCED üzrə 5b səviyyəsi). Azərbaycanda bu bacarıq səviyyəsinə uyğun təhsil adətən orta ixtisas təhsili müəssisələrində (kolleclər) verilir. Bəzi hallarda müvafiq sahə üzrə geniş iş təcrübəsi və iş yerlərində həyata keçirilən uzunmüddətli təlim formal təhsili əvəz edə bilər.

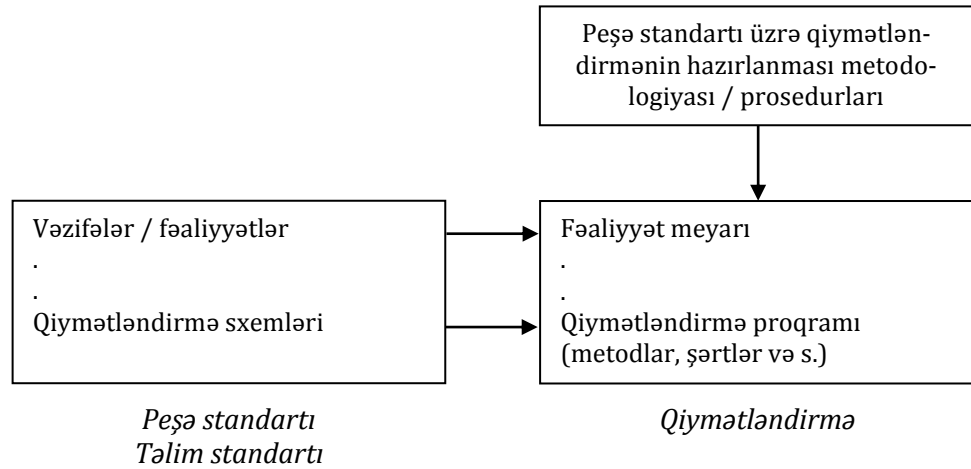
Üçüncü bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələr əsasən texniki işçiləri əhatə edir.

	<i>Dördüncü bacarıq səviyyəsi</i> Dördüncü bacarıq səviyyəsinə, adətən, ixtisaslaşmış sahə üzrə geniş nəzəri və praktiki biliklər əsasında mürəkkəb problemlərin həlli və qərarların qəbul edilməsini tələb edən fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi daxildir. Bu bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr, ümumiyyətlə, yüksək səviyyədə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı, eləcə də təkmilləşmiş ünsiyyət bacarığı tələb edir. Dördüncü bacarıq səviyyəsi üzrə tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ali təhsil müəssisələrində birinci və ya daha yüksək elmi dərəcənin verilməsi ilə yekunlaşan 3-6 illik təhsil vasitəsi ilə əldə olunur (ISCED üzrə 5a səviyyəsi və ya daha yüksək səviyyə). Bu bacarıq səviyyəsi üçün Azərbaycanda adətən bakalavriat və daha yüksək təhsil pillələri uyğun gəlir. Dördüncü bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələrə menecerlər, mühəndislər, müəllimlər, həkimlər və s. daxildir ki, bunlar çox vaxt peşəkarlar adlandırılır.
Bilik	Təhsil və ya təcrübə vasitəsilə əldə edilən məlumat və faktlar toplusunu əhatə edir.
Əlavə / ümumi səriştlər	Müvafiq əmək fəaliyyətini həyata keçirə bilmək üçün tələb olunan səriştlərə əlavə olaraq, arzuolunan faydalı səriştləri əhatə edir. Buraya əmək fəaliyyətini təkmilləşdirə bilən, bir çox peşələr üçün ümumi olan və gələcəkdə tələb olunacaq səriştlər daxildir. Bunlar işçilərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün əsas kimi çıxış etmir.
Əvvəlki təlimin tanınması	Harada və necə təhsil almasından asılı olmayaraq, qeydə alınmış ixtisaslar və vahid standartlar baxımından insanların əvvəlki təliminin tanınması prosesidir. İnsanlar təhsil müəssisəsində formal təlim keçmələrindən və ya qeyri-formal təlim əldə etmələrindən asılı olmayaraq, öyrənmə prosesini heç vaxt dayandırmırlar. Əvvəlki təlimin qiymətləndirilməsi və tanınması prosesi aşağıdakı kimidir: • Şəxsin nə bildiyi və nə bacardığının müəyyənləşdirilməsi;• Şəxsin bilik və bacarıqlarının xüsusi standartlar, səriştlərin qiymətləndirilməsi üzrə əlaqəli meyarlar ilə müqayisə edilməsi;• Bu standartlara münasibətdə təlimin qiymətləndirilməsi;• Şəxsin formal, qeyri-formal və informal təlimlər vasitəsilə keçmişdə topladığı bacarıq, bilik və təcrübənin tanınması.
Fəaliyyət	Fərdin vəzifələrinin bir hissəsi olan iş və ya məsuliyyəti əks etdirir. Buna görə də vəzifə bir sıra fəaliyyətlərə bölünür.
Formal təlim	Azərbaycan Respublikasının təhsil və təlim müəssisələrində həyata keçirilir, dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə nəticələnir. Təhsil müəssisələrində formal təlimlər dövlət təhsil standartlarına uyğun olaraq aparılır. Əldə edilən səriştlər testlər vasitəsilə yoxlanılır və dövlət təhsil sənədi verilir.
Informal təlim	Özünü-təlim yolu ilə bilik və bacarıqlara yiyələnmənin formasıdır. Təhsil və təlim müəssisələrindən kənarında həyata keçirilir və təbii olaraq gündəlik həyatımızda müşahidə olunur. Formal və qeyri-formal təlimdən fərqli olaraq, informal təlim çox vaxt qeyri-ixtiyari baş verir və beləliklə, hətta fərdlərin özləri də səriştlərinin artırılmasında onun rolunu hiss etməyə bilər (məsələn, kütləvi informasiya vasitələrindən, ictimaiyyət arasında gündəlik qarşılıqlı əlaqələrdən və ümumi münasibətlərdən məlumatın əldə edilməsi).

	O, təlimin həyata keçirilməsi sahəsində (xüsusilə) ixtisaslaşmamış hər hansı bir şəxs (yəni ailə üzvləri, digər əlaqəli şəxslər və s.) tərəfindən istiqamətləndirildiyi halda, məqsədli xarakter daşıya bilər. Informal təlim ölkə səviyyəsində qəbul edilən diplom və sertifikatların verilməsi ilə nəticələnir.
İş	Fərdin işəgötürən üçün və ya sərbəst məşğulluq şəraitində həyata keçirdiyi vəzifə və ya fəaliyyətlərin toplusudur (ISCO-08 -ə uyğun olaraq).
İşə yanaşma	Müəyyən ideya, obyekt, şəxs və ya vəziyyətə müsbət və ya mənfi münasibəti əks etdirir. Yanaşma fərdin fəaliyyət seçimini, çətinlik, həvəsləndirmə və mükafatlara (hamısı birlikdə stimullar adlanır) cavab reaksiyasını müəyyən edir. Bu baxımdan yanaşma iş üçün xeyli vacibdir. Yanaşmanın 4 əsas komponenti var: (1) Emosional: hiss və həyəcan; (2) İdrak: məntiqlə həyata keçirilən inam və fikirlər; (3) İradə: fəaliyyət meylləri; (4) Qiymət: stimullara mənfi və ya müsbət münasibət.
Qeyri-formal təlim	Təhsil sistemi ilə paralel şəkildə aparılır və dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə müşayiət olunmur. Qeyri-formal təlimlər iş yerlərində və ya formal təlim sistemlərinə yardım üçün yaradılmış təşkilat və ya mərkəzlərdə, dərnlərdə, fərdi məşğələlərdə, vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları və qruplarında həyata keçirilə bilər.
Qiymətləndirmə metodu	Səriştəni ölçmək üçün üsul və ya alətdir.
Qiymətləndirmə paketi	Fəaliyyət meyarı da daxil olmaqla fərdin səriştələrinin qiymətləndirilməli olduğu müxtəlif qiymətləndirmə metodlarıdır.
Qiymətləndirmə sxemi	Qiymətləndirmə standartlarının vəzifələrini və onların yerinə yetirilmə istiqamətlərini müəyyən edir. Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin məqsədi fərdin müvafiq peşə standartını fəaliyyətlər, vəzifələr və ya tapşırıqlar üzrə həyata keçirə bilməsini müəyyən etməkdir. Sözügedən tapşırıqlar, peşə standartında müəyyən edilən texniki bacarıqları, planlaşdırma və problemləri həll etmə biliklərini, gözlənilməz vəziyyətlərdə hərəkət etmək bacarığını, digər şəxslər ilə işləmək bacarığını və ünsiyyət bacarıqlarını əhatə etməlidir. Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin məqsədlərinə, digər məsələlərlə yanaşı, aşağıdakılar daxildir: • İşəgötürmə;• Karyera yüksəlişi;• Bilik və bacarıqlarda olan boşluqların və təlim ehtiyaclarının müəyyən edilməsi;• İşçi heyətinin qiymətləndirilməsi. Qiymətləndirməni planlaşdırma zamanı onun xarakterik cəhətlərinə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır: qiymətləndirmə hansı interval çərçivəsində həyata keçirilməlidir, hansı hədəflər müəyyən edilməlidir, hansı qiymətləndirmə metodları daha məqsəduyğundur. Qiymətləndirmə sxemi aşağıdakı qiymətləndirmə metodlarından 2 və ya 3-nü əhatə etməlidir: i) Əmək fəaliyyətinin müşahidə edilməsi; ii) İşin nəticəsinin qiymətləndirilməsi; iii) Simulyasiya; iv) Suallar (şifahi və ya yazılı); v) Layihə işi; vi) Portfel əsasında qiymətləndirmə; vii) Dinləmə qiymətləndirməsi; viii) Fərdi

araşdırmalar; ix) Müştəri qiymətləndirməsi (məsələn, müştəri sorğu formaları), ekspert və şəxsi qiymətləndirmə və s.

Peşə standartı və peşə standartı üzrə qiymətləndirmə arasındakı əlaqə aşağıdakı sxemdə göstərilmişdir.

Məşğulluq təsnifatı (MT)

Ölkədə əmək bazarının inkişafına, beynəlxalq təcrübədə qəbul edilmiş uçot və statistikaya uyğun olaraq ISCO-08 təsnifatından istifadə edilməklə, onun genişləndirilməsi əsasında 2010-cu ildə hazırlanmışdır. Onun strukturu ISCO-08 təsnifatının strukturu ilə eynidir. MT Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin 20 Dekabr 2010-cu il 180 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmiş və AZT041-2010 nömrəsi ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

Peşə

Yüksək oxşarlıq dərəcəsinə malik əsas vəzifə və fəaliyyətlərdən ibarət olan işlərin məcmusudur. Şəxsin hər hansı bir peşə ilə bağlılığı onun hazırda tutduğu vəzifə, əlavə və ya əvvəlki işləri vasitəsi ilə müəyyən olunur.

Peşə standartı

Konkret peşə sahələrində işçilərin yerinə yetirdikləri əmək funksiyalarına qoyulan ümumi tələbləri sistemli şəkildə əks etdirən normativ sənəddir. O, müvafiq səriştələr çərçivəsində işçinin bilik, bacarıq və vərdisləri nəzərə alınmaqla, onun əmək funksiyalarını yerinə yetirməsinə imkan verəcək konkret vəzifə öhdəliklərinin və fəaliyyətlərin siyahısını özündə ehtiva edir. Peşə standartı işdəki rolu təyin etməyə, işçinin fəaliyyətini qiymətləndirməyə, eləcə də, təkmilləşmə, peşə yüksəlişi üçün yollar müəyyən etməyə və hazırlamağa kömək edə bilər.

Peşə standartları ISCO-ya və Məşğulluq təsnifatına uyğun olaraq təsnifatlaşdırılır.

Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi

Qiymətləndirmə hər hansı bir sahədə səriştənin aşkar edilməsi məqsədilə fərdin fəaliyyətinin aydın şəkildə müəyyən edilmiş standartlar ilə müqayisədə ədalətli və dəqiq şəkildə ölçülməsinə imkan verən prosesdir. İş yerinin qiymətləndirilməsi prosesi iş yeri ilə bağlı gündəlik fəaliyyətin tərkib hissəsini təşkil edir. Qiymətləndirmə zamanı əldə edilən nəticələr fərdlərə öz işlərini necə yerinə yetirdiyini öyrənməyə imkan verir. Bu, biliklərin, bacarıqların, yanaşma və davranışın inkişaf etdirilməsində, beləliklə, səriştənin nümayiş etdirilməsində onlara yardım edir.

Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi qiymətləndirmə sxemi, fəaliyyət meyarları, qiymətləndirməni həyata keçirmək üçün zəruri qiymətləndirmə metodları və resurslarını əhatə edir.

Peşələrin Beynəlxalq Standart Təsnifatı (ISCO)	Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) məsul olduğu əsas beynəlxalq təsnifatlardan biri olmaqla, beynəlxalq iqtisadi və sosial təsnifat qrupuna daxildir. ISCO iş prosesində qarşıya qoyulan vəzifə və fəaliyyətlərə müvafiq şəkildə müəyyən edilmiş qruplara uyğun olaraq işlərin təşkilində vasitə rolunu oynayır. Onun əsas vəzifələri aşağıdakıları təmin etməkdən ibarətdir: • Peşələrə dair statistik və inzibati məlumatların beynəlxalq hesabatını, müqayisəsini və mübadiləsini həyata keçirmək üçün baza rolunu oynamaq; • Peşələrin milli və regional təsnifatlarının hazırlanması üçün model rolunu oynamaq; • Bilavasitə özlərinin milli təsnifatını hazırlamayan ölkələrdə tətbiq oluna biləcək sistem rolunu oynamaq. O, statistik və müştəri yönümlü proqramlar üçün nəzərdə tutulmuşdur. Müştəri yönümlü proqrama iş axtaranların iş yerlərinə yönəldilməsi, ölkələr arasında işçilərin qısa və uzunmüddətli miqrasiyasının idarə edilməsi, peşə təlimi proqramları və təlimatlarının hazırlanması daxildir. ISCO-nun ilk versiyası 1957-ci ildə qəbul edilmiş, daha sonra isə ISCO-68, ISCO-88 və hazırkı ISCO-08 versiyaları hazırlanmışdır.
Səriştə	Müvafiq əmək fəaliyyətini həyata keçirə bilmək üçün lazımi səviyyədə bilik, bacarıq, yanaşma və davranışa malik olmaqdır. İş kontekstində istifadə olunan “Səriştə” anlayışı iş yerində tətbiq olunan bacarıqları əks etdirir. Səriştə şəxs nəyi bilir (bilik), nəyi bacarır (bacarıq), nəyi etmək istəyir (yanaşma) və bunu necə edir (davranış) məhfumlarının birləşməsinin nəticəsidir. Beləliklə, səriştə işi yerinə yetirmək üçün lazım olan texniki peşə elementləri, ümumi şəxsi xüsusiyyətlər və istəklərin birləşməsidir. Səriştələr həmçinin işçinin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün baza rolunu oynayır.
Təhsilin Beynəlxalq Standart Təsnifatı (ISCED)	1970-ci illərin əvvəllərində UNESCO tərəfindən həm ayrı-ayrı ölkələrdə, həm də beynəlxalq səviyyədə təhsilə dair statistik məlumatların əldə olunması, toplanması və təqdim olunmasına xidmət edən bir vasitə kimi hazırlanmışdır. ISCED 1975-ci ildə Cenevrədə keçirilən Təhsilə dair Beynəlxalq Konfransda qəbul edilmiş və daha sonra 1978-ci ildə Parisdə keçirilən UNESCO-nun Ümumi Konfransında qüvvəyə minmişdir. Hazırda istifadə edilən təsnifat ISCED 2011-dir.
Təlim standartı	İş yerində vəzifə və fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri <i>səriştələri</i> (bilik, bacarıq və yanaşmaları, həmçinin əlavə ümumi səriştələri) təsvir edir. Bu səbəbdən, onlar fəaliyyət meyarları hesab edilir və aşağıdakı hallarda istifadə olunur: • istehsaldan ayrılmadan peşə təlimlərinin hazırlanması; • istifadəyə yararlı səriştələrin inkişaf etdirilməsi və təmin olunması üçün təlim institutları ilə müəssisələr arasında əlaqə; • peşə təlimləri üçün təhsil standartları və kurikulumların hazırlanması.
Vəzifə	İşin icrası üçün zəruri olan fəaliyyətləri əhatə edir.

MÜNDƏRİCAT

A. NÜMUNƏVİ PEŞƏ STANDARTI	8
A.1. İşə dair xüsusi məlumat	8
A.1.1. Əmək şəraiti	8
A.1.2. İşə qəbul tələbləri	8
A.1.3. Tabeçilik	9
A.1.4. Peşə standartları üçün məsuliyyət və müstəqillik səviyyələri	9
A.1.5. Karyera yüksəlişi və sərbəst məşğulluq imkanları	10
A.2. Əsas vəzifələrin (V) və vəzifələr daxilində fəaliyyətlərin (F) siyahısı	10
A.3. Səriştələr haqqında	11
A.4. Qiymətləndirmələr haqqında	11
B. PEŞƏ STANDARTI ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ NÜMUNƏSİ	12
B.1. Fəaliyyət meyarları	12
B.2. Qiymətləndirmə ilə bağlı resurslar	13
B.3. Qiymətləndirmə metodları	13
B.3.1. Fəaliyyətin qiymətləndirilməsi	13
B.3.2. Yazılı qiymətləndirmə	14
B.4. Nəticələrin qeydə alınması	19
C. MÜƏSSİSƏLƏR ÜÇÜN NÜMUNƏVİ TƏLİM STANDARTI	20
C.1. Səriştələrin qısa təsviri	20
C.2. Təlim sxemi	21
C.3. Təlim ilə bağlı xüsusi məlumat	25
C.3.1. Təlimin növləri	25
C.3.2. Təlimin istiqaməti	26
C.3.3. Əvvəlki təlimin tanınması	26
Peşə standartının hazırlanması prosesində iştirak etmiş müəssisə nümayəndələrinin siyahısı	Error! Bookmark not defined.
ISCO88/08-ə uyğun təkmilləşdirilmiş peşə standartlarının və əlaqədar təlim standartlarının hazırlanması layihəsi tərəfindən prosesin əlaqələndirilməsində iştirak etmiş şəxslərin siyahısı	Error! Bookmark not defined.
İstinadlar	Error! Bookmark not defined.

A. NÜMUNƏVİ PEŞƏ STANDARTI

Ferma işçisi (quşçuluq)

Peşənin qısa təsviri

Quşçuluq fermasında çalışan işçilər yumurta və ət istehsal etmək məqsədi ilə ev quşlarını böyüdür, quşların məhsuldar cinslərini seçir və alır, ev quşlarını yemləyir və sulayır, quş damları, qəfəslər və yuvaları təmizləyir, dezinfeksiya edir və yaxşı vəziyyətdə saxlayır. O, içməli suya vaksinlər qatır, ev quşlarını peyvənd edir və ya ev quşlarını xəstəliklərə qarşı peyvənd etmək üçün peyvənd tozunu havaya vurur, yoluxmuş ev quşlarını yoxlayır, kənarlaşdırır və ya ayırır, şirkətin qaydalarına və qanunvericiliyə uyğun olaraq tullantıları yığıdır, yumurtaları yığır, yoxlayır və qablaşdırır, artım, yem və istehsal ilə bağlı qeydiyyat aparır. İnkubasiya yolu ilə cücə yetişdirə bilər.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) peşənin kodu:	6122 (Quşçuluq, işçi)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
ISCO 08-də işin kodu:	6122 (Farm worker, skilled/poultry)
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
Hazırlanma tarixi:	Oktyabr, 2012-ci il
Təsdiq edən qurum:	
Təsdiq tarixi:	
Təklif olunan yenilənmə tarixi:	Oktyabr, 2017-ci il

A.1. İŞƏ DAİR XÜSUSİ MƏLUMAT

A.1.1. ƏMƏK ŞƏRAİTİ

- Quşçuluq təsərrüfatının işçiləri quş damlarında açıq və qapalı şəraitdə çalışırlar;
- Yumurta alan müştərilərlə əlaqə yaratmaq üçün bəzi hallarda yerli səfərlər etmək tələb oluna bilər;
- Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası qaydaları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Əmək Məcəlləsi, Texniki təhlükəsizlik haqqında Qanun və digər müvafiq qanunvericilik aktları ilə müəyyən olunur.

A.1.2. İŞƏ QƏBUL TƏLƏBLƏRİ

- Əmək münasibətləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Əmək Məcəlləsi və digər normativ-hüquqi aktlarla tənzimlənir;
- İşə qəbul olunarkən sağlamlıq haqqında tibbi arayış, sonradan vaxtaşırı icbari tibbi müayinədən keçmək haqqında tibbi arayış (Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin qərarı və Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin müvafiq əmriləri ilə nəzərdə tutulduğu hallarda) təqdim olunur.

A.1.3. TABEÇİLİK

Kimə tabedir: Menecer və ya nəzarətçi.

Kim ona tabedir: Yoxdur.

A.1.4. PEŞƏ STANDARTLARI ÜÇÜN MƏSULİYYƏT VƏ MÜSTƏQİLLİK SƏVİYYƏLƏRİ

Səviyyələr	Məsuliyyət, fəaliyyətlərin mürəkkəbliyi və müstəqillik	Uyğun gələn səviyyə
1	Planlaşdırılmış qaydada birbaşa nəzarət altında işləmək İş təkrarlanan xarakterə malikdir və mürəkkəb olmayan bir neçə funksiyanı əhatə edir.	
2	Nəzarət altında işləmək, kiçik səlahiyyətlərə malik olmaq Təcrübə tələb edən fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi və əlaqələndirilməsi üçün məsuliyyət daşımaq Öz fəaliyyətlərini planlaşdırmaq və nəticələri barədə hesabat vermək Digər şəxslərlə əməkdaşlıq etmək və komandada işləmək	☒
3	Əvvəlcədən məlum olan vəzifə və fəaliyyətlər çərçivəsində müstəqil idarəetmə və komandanın idarə edilməsini həyata keçirmək (eyni zamanda həm idarəetmə, həm də istehsal subyekti kimi çıxış etmək) İşə yanaşmasını dəyişən şəraitə uyğunlaşdırmaq və dövri problemlərin həlli zamanı elementar nəzəriyyələrdən istifadə etmək Digər şəxslərin gündəlik işinə nəzarət etmək, əmək fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün məsuliyyət daşımaq və işin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflər vermək İşçilərə rəhbərlik etmək Mürəkkəb fəaliyyətləri əlaqələndirmək və yerinə yetirmək. Ümumi təcrübədən istifadə etməklə xüsusi yeni fəaliyyətlər müəyyən etmək	
4	Yeni və çox vaxt yaradıcı metodlar tələb edən məsələlərlə məşğul olmaq. Mürəkkəb məsələlərin həllində geniş təcrübədən istifadə etmək Gözlənilməz dəyişiklik olduğu halda əmək fəaliyyətinə rəhbərlik və nəzarəti həyata keçirmək Özü və başqaları üçün fəaliyyət meyarları hazırlamaq, onları nəzərdən keçirmək və təkmilləşdirmək Gözlənilən və ya gözlənilməz iş rejimi şəraitində qərarların qəbul edilməsinə məsuliyyət daşımaq Fərdlərin və qrupların peşəkar inkişafının idarə olunmasına məsuliyyət daşımaq Fəaliyyətləri müşahidə etmək, qiymətləndirmək, müvafiq hesabatlar hazırlamaq və dəyişikliklər təklif etmək	

A.1.5. KARYERA YÜKSƏLİŞİ VƏ SƏRBƏST MƏŞĞULLUQ İMKANLARI

- Təcrübə və müvafiq təhsil əldə etdikdən sonra rəhbər vəzifəyə yüksəlmək mümkündür;
- Özünüməşğulluq üçün yaxşı imkanlar mövcuddur.

A.2. ƏSAS VƏZİFƏLƏRİN (V) VƏ VƏZİFƏLƏR DAXİLİNDƏ FƏALİYYƏTLƏRİN (F) SİYAHISI

- V.1. Ev quşları üçün əlverişli saxlanma mühitini təmin etmək:
- F.1.1. Sağlamlıq normaları və fermanın sağlamlıq üzrə keyfiyyət təminatı prosedurlarına uyğun olaraq, xarici amillərdən mühafizəni təmin etmək üçün quşların saxlanma şəraitinə nəzarət etmək;
 - F.1.2. Ev quşları üçün əlverişli saxlanma temperaturlarını təmin etmək üçün temperatur və rütubət tənzimləyicilərini monitorinq etmək, texniki xidmət göstərmək, onları idarə etmək və düzgün quraşdırmaq;
 - F.1.3. Təşkilatın müəyyən edilmiş keyfiyyətə nəzarət proqramlarına uyğun olaraq avadanlıqlar və quşxanaları qurmaq;
 - F.1.4. Ev quşlarının sağlamlığına davamlı olaraq nəzarət etmək;
 - F.1.5. Ev quşlarının məhsuldarlığına dair məlumatları qeydə almaq.
- V.2. Ərazini hasara almaq:
- F.2.1. Əməyin mühafizəsi üzrə tələblər və ekoloji təhlillərə əsasən quş damları üçün texniki xidmət planı hazırlamaq;
 - F.2.2. Texniki xidmət planı və müvafiq sənaye standartlarına uyğun olaraq cari təmir işlərini həyata keçirmək;
 - F.2.3. Müvafiq alətlər, avadanlıqlar, materiallar, o cümlədən fərdi mühafizə vasitələrini seçmək və onlardan düzgün istifadə etmək;
 - F.2.4. Ekoloji cəhətdən təhlükəsiz və səmərəli tədbirləri, o cümlədən gigiyena standartları və yoluxucu xəstəliklərə qarşı nəzarət prosedurlarını həyata keçirmək;
 - F.2.5. Texniki xidmətin göstərilməsi üzrə planlar və fəaliyyətləri sənədlər ilə əsaslandırmaq.
- V.3. Xəstəlikləri aşkar etmək, nəzarət etmək və onlar barədə məlumat vermək:
- F.3.1. Müvafiq sahənin standartları, eləcə də təşkilati siyasət və prosedurlara uyğun olaraq xəstəlikləri aşkar etmək, nəzarət etmək, qeydə almaq və onlar barədə məlumat vermək.
- V.4. Ölmüş ev quşlarını kənarlaşdırmaq:
- F.4.1. Təşkilatı prosedurlar və müvafiq sahənin keyfiyyət təminatı proqramına uyğun olaraq ölmüş ev quşlarını seçmək və kənarlaşdırmaq;
 - F.4.2. Xəstə toyuqları müalicə etmək, boynu qırılmış və ya zəhərlənmiş toyuqları seçmək və bu prosesi həyata keçirən zaman sağlamlıq və gigiyena üzrə müvafiq sahənin standartları və müvafiq sahə üzrə keyfiyyət təminatı proqramına uyğun fəaliyyət göstərmək.
- V.5. Ev quşlarının sağlamlığı və mühafizəsinə nəzarət etmək və qiymətləndirmək:
- F.5.1. Xəstəliyə yoluxma hallarının qarşısını almaq üçün bioloji təhlükəsizlik protokolları və karantin prosedurlarına riayət etmək;
 - F.5.2. Ev quşlarının sağlamlığını qiymətləndirmək məqsədi ilə təşkilatın tələblərinə uyğun olaraq müntəzəm yoxlamalar aparmaq;
 - F.5.3. Sağlamlığın pisləşmə əlamətləri, ümumi xəstəlikləri, parazitlərə yoluxma hallarını və ya fizioloji patologiyaları müəyyən etmək və bu barədə məlumat vermək;

- F.5.4. Müəssisə və ya müvafiq sahənin keyfiyyətə təminat proqramı ilə müəyyən edilən meyarlardan istifadə etməklə seçilib atılmalı olan ev quşlarını müəyyənləşdirmək;
 - F.5.5. Təşkilatı tələblərə uyğun olaraq ev quşları dəstəsinin sağlamlıq vəziyyətini qeydə almaq.
- V.6. Ev quşlarını kəsmək üçün hazırlamaq:
- F.6.1. Məhsuldarlığın müvafiq normada olmasını təmin etmək məqsədi ilə ev quşlarını iş yerinin tələblərinə, həmçinin heyvan və quşların qorunması tələblərinə uyğun olaraq kəsmək üçün hazırlamaq;
 - F.6.2. İş yerinin tələbləri, heyvanların qorunması üzrə tələblər, qanunvericilik və əməyin mühafizəsi ilə bağlı tələblərə uyğun olaraq ev quşlarını kəsim üçün göndərmək.
- V.7. Gündəlik fəaliyyətləri yerinə yetirmək:
- F.7.1. Ev quşlarını yemləmək, eləcə də onlara qulluq etmək, quş damları, küzlər, yemləyicilər, su qabları, qazanxanalar və çardaqları təmizləmək;
 - F.7.2. Çardaqlar, damlar və hasarları təmir etmək və rəngləmək, yemləri yükləmək və boşaltmaq;
 - F.7.3. Yumurtaları toplamaq və soyuducularda saxlamaq;
 - F.7.4. Ev quşları və inkubatorlar üçün uyğun işıqlandırma və istiliyi təmin etmək, toyuqların yuvalarına döşənək qoymaq;
 - F.7.5. Avtomat yemləyicilərin və havalandırma sistemlərinin, avadanlıqların lazımı qaydada işləməsini yoxlamaq;
 - F.7.6. Ev quşlarının müştərilərə göndərilməsini həyata keçirmək.
- V.8. Təhlil məqsədi ilə nümunələr götürmək:
- F.8.1. İş ərazisindən müntəzəm olaraq yaxmalar götürmək, təşkilat və müvafiq sahənin standartlarına uyğun olaraq onları laboratoriya sınaqları üçün hazırlamaq;
 - F.8.2. Yaxmalar və nümunələrə aydın və düzgün şəkildə etiket yapışdıraraq baytarlıq işçilərinin göstərişi, təşkilat tərəfindən müəyyən edilən qayda və bioloji təhlükəsizlik kodeksinə əsasən onları laboratoriyaya göndərmək.
- V.9. Qeydiyyat aparmaq:
- F.9.1. Bütün qeydləri aydın və dəqiq aparmaq, eləcə də müvafiq təşkilatlar tərəfindən müəyyən edilən təlimatlara riayət etmək;
 - F.9.2. Problemlər barədə nəzarətçiyə məlumat vermək.

A.3. SƏRİŞTƏLƏR HAQQINDA

Fərdin "Ferma işçisi (quşçuluq)" peşə standartı üzrə vəzifə və fəaliyyətləri həyata keçirməsi üçün zəruri olan əsas sərişmələr "Ferma işçisi (quşçuluq)" peşəsi üzrə müvafiq təlim standartında göstərilmişdir (formal, qeyri-formal və informal təlimlər vasitəsilə əldə olunan bilik, bacarıq, yanaşma və davranış).

A.4. QIYMƏTLƏNDİRMƏLƏR HAQQINDA

Bu peşədə fərdin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi prosesi "Ferma işçisi (quşçuluq)" peşəsi üzrə müvafiq peşə standartının qiymətləndirilməsində öz əksini tapır. Fərdin sistemli qiymətləndirilmələr vasitəsilə qiymətləndirilməsi işəgötürənə müxtəlif məqsədlər (yəni işəgötürmə, karyerada irəli çəkmə, heyətin qiymətləndirilməsi, təlim ehtiyaclarının qiymətləndirilməsi) baxımından faydalı ola bilər.

B. PEŞƏ STANDARTI ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ NÜMUNƏSİ

Ferma işçisi (quşçuluq)

Qiymətləndirməyə dair qısa məlumat

Quşçuluq fermasında çalışan işçilər üçün qiymətləndirmə nümunəsi yumurta və ət istehsal etmək məqsədi ilə ev quşlarını böyüdülməsi, quşların məhsuldar cinslərini seçilməsi və alınması, ev quşlarını yemlənməsi və sulanması, eyni zamanda içməli suya vaksinlərin qatılması, ev quşlarının peyvənd edilməsi və ya ev quşlarını xəstəliklərə qarşı peyvənd etmək üçün peyvənd tozunun havaya vurulması, yoluxmuş ev quşlarını yoxlanılması və əlaqədar işlərin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan bilik və bacarıqları müəyyən edir və qiymətləndirir.

Hazırkı peşə üçün **tövsiyə edilən qiymətləndirmə metodları** aşağıdakılardır: (i) fəaliyyətin qiymətləndirilməsi və (ii) yazılı testlər. Sözügedən peşə üçün qiymətləndirmə proqramının nümunəsi aşağıda verilmişdir.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) peşənin kodu:	6122 (Quşçuluq, işçi)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
ISCO 08-də işin kodu:	6122 (Farm worker, skilled/poultry)
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
Test versiyası:	01
Hazırlanma tarixi:	Oktyabr, 2012-ci il
Təsdiq edən qurum:	
Təsdiq tarixi:	

B.1. FƏALİYYƏT MEYARLARI

Bu meyarlar peşə standartındakı vəzifə və fəaliyyətlərlə birbaşa əlaqəlidir. Onlar ölçülə bilən formada müəyyən edilməlidir ki, qiymətləndirmə nümunələri hazırlayanlar üçün qiymətləndirmə maddələrinin formalaşdırılması baxımından faydalı olsun. Birinci (V.1) və sonuncu (V.9) vəzifələrə uyğun gələn fəaliyyət meyarları ilə bağlı nümunə aşağıda göstərilmişdir.

Fəaliyyət meyarı nümunəsi:

- V.1. Ev quşları üçün əlverişli saxlanma mühitini təmin etmək:
- F.1.1. Sağlamlıq normaları və fermanın sağlamlıq üzrə keyfiyyət təminatı prosedurlarına uyğuna olaraq, xarici amillərdən mühafizəni təmin etmək üçün quşların saxlanma şəraitinə nəzarət etmək;
 - F.1.2. Ev quşları üçün əlverişli saxlanma temperaturlarını təmin etmək üçün temperatur və rütubət tənzimləyicilərini monitorinq etmək, texniki xidmət göstərmək, onları idarə etmək və düzgün quraşdırmaq;
 - F.1.3. Təşkilatın müəyyən edilmiş keyfiyyətə nəzarət proqramlarına uyğun olaraq avadanlıqlar və quşxanaları qurmaq;
 - F.1.4. Ev quşlarının sağlamlığına davamlı olaraq nəzarət etmək;
 - F.1.5. Ev quşlarının məhsuldarlığına dair məlumatları qeydə almaq.

...

V.9. Qeydiyyat aparmaq:

- F.9.1. Bütün qeydləri aydın və dəqiq aparmaq, eləcə də müvafiq təşkilatlar tərəfindən müəyyən edilən təlimatlara riayət etmək;
- F.9.2. Problemlər barədə nəzarətçiyə məlumat vermək.

B.2. QIYMƏTLƏNDİRMƏ İLƏ BAĞLI RESURSLAR

- a) Material və komponentlər: vacib deyil.
- b) Alət və avadanlıqlar: vacib deyil.
- c) İstehlak malları: vacib deyil.

B.3. QIYMƏTLƏNDİRMƏ METODLARI

Fərdin sərəştəsini qiymətləndirmək məqsədilə aşağıdakı iki metoddan istifadə olunur: (i) fəaliyyətin qiymətləndirilməsi və (ii) yazılı test.

B.3.1. FƏALİYYƏTİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

İcra müddəti: 45 dəqiqə.
İşlərin sayı: 2.

İşlərin icrasını qiymətləndirmək üçün meyarlar işəgötürən tərəfindən müəyyən olunur.

Əhatə olunan sahələr:

10% Ev quşları üçün əlverişli saxlanma mühitini təmin etmək:

Sağlamlıq normaları və fərmanın sağlamlıq üzrə keyfiyyət təminatı prosedurlarına uyğun olaraq, xarici amillərdən mühafizəni təmin etmək üçün quşların saxlanma şəraitinə nəzarət etmək;
Ev quşları üçün əlverişli saxlanma temperaturlarını təmin etmək üçün temperatur və rütubət tənzimləyicilərini monitorinq etmək, texniki xidmət göstərmək, onları idarə etmək və düzgün quraşdırmaq;
Təşkilatın müəyyən edilmiş keyfiyyətə nəzarət proqramlarına uyğun olaraq avadanlıqlar və quşxanaları qurmaq;
Ev quşlarının sağlamlığına davamlı olaraq nəzarət etmək;
Ev quşlarının məhsuldarlığına dair məlumatları qeydə almaq.

30% Xəstəlikləri aşkar etmək, nəzarət etmək və onlar barədə məlumat vermək:

Müvafiq sahənin standartları, eləcə də təşkilati siyasət və prosedurlara uyğun olaraq xəstəlikləri aşkar etmək, nəzarət etmək, qeydə almaq və onlar barədə məlumat vermək.

30% Ev quşlarının sağlamlığı və mühafizəsinə nəzarət etmək və qiymətləndirmək:

Xəstəliyə yoluxma hallarının qarşısını almaq üçün bioloji təhlükəsizlik protokolları və karantin prosedurlarına riayət etmək;

Ev quşlarının sağlamlığını qiymətləndirmək məqsədi ilə təşkilatın tələblərinə uyğun olaraq müntəzəm yoxlamalar aparmaq;
Sağlamlığın pisləşmə əlamətləri, ümumi xəstəlikləri, parazitlərə yoluxma hallarını və ya fizioloji patologiyaları müəyyən etmək və bu barədə məlumat vermək;
Müəssisə və ya müvafiq sahənin keyfiyyətə təminat proqramı ilə müəyyən edilən meyarlardan istifadə etməklə seçilib atılmalı olan ev quşlarını müəyyənləşdirmək;
Təşkilatı tələblərə uyğun olaraq ev quşları dəstəsinin sağlamlıq vəziyyətini qeydə almaq.

30% Ev quşlarını kəsmək üçün hazırlamaq:

Məhsuldarlığın müvafiq normada olmasını təmin etmək məqsədi ilə ev quşlarını iş yerinin tələblərinə, həmçinin heyvan və quşların qorunması tələblərinə uyğun olaraq kəsmək üçün hazırlamaq;
İş yerinin tələbləri, heyvanların qorunması üzrə tələblər, qanunvericilik və əməyin mühafizəsi ilə bağlı tələblərə uyğun olaraq ev quşlarını kəsim üçün göndərmək.

İş nümunəsi 1: Suallara cavab.

Maksimum müddət: 30 dəqiqə.

İştirakçının görəcəyi işlər:

1. Yumurtada olan cücə və ya quşlarının yumurtadan çıxma qrafikinə əhəmiyyətini müzakirə etmək. Yumurtada olan cüceləri çox erkən və ya çox gec çıxarmamağın əhəmiyyəti nədən ibarətdir?
2. Hindtoyuğu yetişdirmək üçün hindtoyuqları həftəlik intervalla mayalandırılır. Lakin bu prosesdə yumurta qoymanın ilk həftəsi istisna olunur və bu vaxt hindtoyuqları 10 gün müddətində 3 dəfə mayalandırılır. Yumurta qoymanın başlanğıcında tezliyin artırılmasının səbəbi nədir?
3. Yumurta inkubatorları inkubasiya zamanı 37.8 C-də saxlanılır. Habelə, elə vaxtlar olur ki, inkubator soyudulmalıdır. Nə üçün inkubator bəzən soyudulmalıdır və soyudulma necə edilir?

İş nümunəsi 2: Təhlil üçün nümunə götürülməsi.

Maksimum müddət: 15 dəqiqə.

İştirakçının görəcəyi işlər: Ev quşlarından təhlil nümunələrinin götürülməsi üçün lazım olan avadanlıqlar hansılardır? Nümunə götürmə prosedurlarını ətraflı şəkildə izah edin.

B.3.2. YAZILI QIYMƏTLƏNDİRMƏ

İcra müddəti: 26 dəqiqə.

Sualların sayı: 26.

Yazılı qiymətləndirməni keçmək üçün tələb olunan düzgün cavabların sayı işəgötürən tərəfindən müəyyən olunur.

Təvsiyə olunan nisbət: 70%.

Əhatə olunan vəzifələr:

30% Ev quşları üçün əlverişli saxlanma mühitini təmin etmək

40% Xəstəlikləri aşkar etmək, nəzarət etmək və onlar barədə məlumat vermək

30% Ev quşlarının sağlamlığı və mühafizəsinə nəzarət etmək və qiymətləndirmək

Sual nümunələri:

1) Toxum, bitki zülalı, balıq unu və ya soya bitkisi səciyyəvi olaraq aşağıdakılardan hansının ən yaxşı mənbəyi kimi quş yemlərinə əlavə olunur:

- a) yağ
- b) karbohidrat
- c) protein
- d) ksantofil
- e) riboflavin (vitamin B2)

2) Aşağıdakı hansı xəstəliyin müalicəsi üçün antibiotikdən istifadə edilə bilməz:

- a) Ev quşu xolerası
- b) E. Bakteriyası infeksiyaları
- c) Stafilokok infeksiyası
- d) Steptokok infeksiyası
- e) Quş adenovirusu infeksiyaları

3) Protozoaya səbəb olan xəstəliyə misal olaraq aşağıdakılardan hansını göstərmək olar:

- a) Leykotisozon infeksiyaları (hindquşu malyariyası)
- b) Heksamitoz
- c) “Qarabaş” infeksiyası
- d) Koksidiöz
- e) yuxarıdakıların hamısı

4) Aşağı keyfiyyətli balıq unu quşlara yedizdirildiyində udlaq yarasına səbəb olan xəstəlik aşağıdakı kimi adlanır:

- a) Kofe şəklində kütləvi qusma
- b) “Qarabaş” infeksiyası
- c) Quş ensefalomieliti
- d) Alkaligen rinotraxeit
- e) Qızılyel xəstəliyi

5) Yumurtlayan toyuqlara yedizdirilən yem forması:

- a) kəpək horrası
- b) ovuntu
- c) diyircəklər
- d) hər üç formada yem yumurtlayan toyuqlara yedizdirilir, belə ki, heç bir üstünlük yoxdur
- e) b və c

6) Çoxaldılmaq üçün olan hindtoyuqları üçün hansı yemləmə proqramı tətbiq olunur?

- a) maksimal istehsaldan 2 həftə əvvəl başlayan ac qalmaqla məhdud yem planı
- b) maksimal istehsaldan 2 həftə əvvəl başlayan gündəlik məhdud qidalanma əsasında yemək sərfiyyatının 25 - 30% azalması
- c) 19-25 həftəlik ikən məhdudiyətsiz olaraq az proteindən (10.5% CP) ibarət olan rasionla qidalandırılan yüngül yemək məhdudiyəti

- d) 3-cü həftədən 18-ci həftəyə qədər böyümənin birinci hissəsi zamanı məhdud ərzaq sərfiyyəti (10% məhdudiyət)
- e) yuxarıdakılardan heç biri
- 7) Quş rasionlarındakı mikroelementlər qarışığına aşağıdakılardan hansı daxil deyil:
- a) manqan
b) sink
c) mis
d) natrium xlorid
e) selen
- 8) Fitin turşusu bu xüsusi mineralla problemdir.
- a) kalsium
b) natrium
c) kalsium
d) kükürd
e) fosfor
- 9) Ksantofillerdən ibarət olan susuzlaşdırılmış qarayonca unu və sabahgülü ləçəkləri yem olaraq aşağıdakılardan hansı məqsədlər üçün istifadə olunur:
- a) dəridə və ya yumurta sarısında olan sarı pigmentasiyanı artırmaq üçün
b) koksidiya effekti əleyhinə
c) antibiotik effekti üçün
d) dən birləşdirici olaraq
- 10) Aşağıdakılardan hansı dən birləşdirici məhluldur?:
- a) etoksiqin
b) butilhidroksiloyuol toluol
c) natrium bentonit
d) sellüloza
e) c və d
- 11) İşıqda təzə olması yoxlanılan zaman sarısı tutqun olan və dərinliyində 2.5 sm-dən az kiçik hava boşluğu olan yumurta hansı keyfiyyətə malik olan yumurta sayılır?
- a) AA
b) A
c) B
d) C
e) itki
- 12) Qabıqdan çıxarma üçün ən çox istifadə olunan metod aşağıdakılardan ibarətdir:
- a) I, Zn, və ya Cu kimi yüksək səviyyəli zəhərli qidalandırıcılarla qidalandırmaq
b) LHF (Lyutein Hormonlarından azad edən faktor) kimi hormonları yeritmək
c) yemək və işıq məhdudiyəti
d) az duz və ya kalsium kimi az qidalanma səviyyələri ilə qidalandırmaq

e) yalnız suya məhdudiyət qoymaq

13) Kobud dəri örtüyünün əmələ gəlməsinə, iltihablı soyuqlamaya səbəb olan və küçə quşlarında tez-tez tapılan xəstəliyə bakteriya səbəb olur. Bu xəstəlikdə iltihabın azalmasının qarşısını alan vaksın belə adlanır:

- a) Ev quşu çiçəyi
- b) Limfoleykoz virusu
- c) Qanaxma sindromu
- d) Qızılyel xəstəliyi
- e) Quş ensefaloimeliti

14) Qısırlaşdırılmış broyler quşlarında bəzən hava şişləri yaranır.

- a) Onlara dəri altında yığılmış hava kütləsi səbəb olur
- b) Onlar dərinin iynə və ya bıçaqla çərtilməsi və havanın çıxarılması ilə müalicə olunmalıdır
- c) Onlar cərrahiyyədən sonrakı bir həftədən 10 günə qədər bəzi quşlarda yarana bilər
- d) yuxarıdakıların hamısı
- e) yuxarıdakılardan heç biri

15) Tənəffüs boşluğu bu xəstəliklə yoluxur:

- a) koksidiöz
- b) omfalit
- c) stafilokok
- d) larinqotraxeit
- e) hüceyrə qatının üzülməsi

16) Kommersiya inkubatorlarında adətən yumurtalar belə düzülür:

- a) ən kiçiklər sona sona qoyulur
- b) ən böyükələr sona düzülür
- c) hansı yumurtanın hansı tərəfə qoyulmasının heç bir fərqi yoxdur
- d) uzununa, əks halda yumurtalar köndələn duracaq
- e) yuxarıdakılardan heç biri

17) Hindtoyuğu yetişdirən toyuqların yuvası ilə bağlı aşağıdakı fikirlərin hansı doğru deyildir?

- a) Hər bir hindtoyuğunun öz yuvası var və onu dəstədəki digər toyuqlarla bölüşdürməməlidir.
- b) Yuvaya rezin ayaqaltı döşənir. Rezin ayaqaltının üstünlüyü ondan ibarətdir ki, onun üstünə döşənmiş şam ağacı talaşlarını daha tez-tez dəyişdirmək olur
- c) Yuvalar pnevmatikdir və toyuqları tez-tez öz yuvalarından çıxartmaq üçün aktivləşdirilə bilər.
- d) Yuvanı daha təmiz saxlamaq məqsədilə, hind toyuğu yuvaya girməzdən əvvəl onun ayaqlarındakı süxur qırıntılarını tutub saxlamaq üçün yuvanın qarşısında barmaqlıq olmalıdır.
- e) Yuvalarda qabaq qapı olur, belə ki, digər quşların içəri daxil ola bilməməsi və yumurta qoyan zaman quşun tək qalması üçün quş yuvaya girən kimi bu qapı avtomatik olaraq bağlanır.

18) Kommersiya məqsədilə ət istehsal edən broylerlər üçün işıqlandırma proqramları

- a) Broylerlərdə bütün həyat sikli ərzində işıq saatları heç vaxt azalmadığı üçün hər zaman mərhələli işıqlandırma proqramı olmalıdır.

- b) Broylərlərdə bütün həyat sikli ərzində işıq saatları heç vaxt artmadığı üçün hər zaman azalan işıqlandırma proqramı olmalıdır.
- c) Fasiləsiz işıqdan və ya 23 İ (ışıqlı): 1 Q (qaranlıq) üsulundan istifadə edə bilənlər
- d) növbələnən işıqlandırmadan istifadə edilə bilər: bir saat işıq və ardınca üç saat qaranlıq olmaqla proses təkrarlanır
- e) c və d

19) İnkubator stansiyasının dizaynı elə qurulmalıdır ki, orada yumurta saxlama otağı aşağıdakılara yaxın olsun:

- a) at arabası
- b) cüclərin növlərə ayrılması və saxlanması otağı
- c) yerləşdiricilərə
- d) inkubatora
- e) yemək otağına

20) Yumurtanın və ya yumurta sarısının çıxdığı folikul ərazisi aşağıdakı kimi adlanır:

- a) toxum hüceyrəsini əhatə edən şəffaf qat
- b) stiqma xətti
- c) dənəvər qat
- d) qabıq qatı
- e) əyri membran

21) Quşların təmizlik tələblərinə cavab olaraq hüceyrələrinin anadangəlmə zülalı sintezləşdirmək bacarığı olan, məməlilərdə tapılmayan yeganə orqan aşağıdakılardan hansıdır:

- a) boğaz uru vəzisi
- b) sümük iliyi
- c) dalaq
- d) limfoepiteli kisəciyi
- e) yumurta sarısı kisəsi

22) Quşlarda kalsium mübadiləsini tənzimləmək üçün kalsitonini sintezləşdirməyə cavabdeh olan yeganə orqanı aşağıdakı kimi adlanır:

- a) ultimobronxial vəzilər
- b) əzgilşəkili vəzi
- c) böyrəküstü vəzilər
- d) qalxanvarı vəzilər
- e) epiteli vəziləri

23) Boyun, körpücük sümüyü, kəllə döş qəfəsi, aşağı qəfəs və qarın nahiyəsi aşağıdakılardan hansının adlarıdır:

- a) sümüklər
- b) əzələlər
- c) endokrin vəzilər
- d) hava kisələri
- e) leykositlər

24) Heterofillər, bazofillər, eozinofillər, limfositlər və monositlər hamısı aşağıdakıların adlarıdır:

- a) sümüklər
- b) əzələlər
- c) endokrin vəzilər
- d) hava kisələri
- e) leykositlər

25) Cinslə əlaqəli keyfiyyət göstəricilərinə misal olaraq aşağıdakıları göstərmək olar:

- a) lələyin sürətlə və asta yaranması
- b) yumurta istehsalı
- c) yumurta rəngi
- d) sinə əti
- e) artım norması

B.4. NƏTİCƏLƏRİN QEYDƏ ALINMASI

Hər bir iştirakçı üçün fərdi hesabatlar hazırlanmalı və fəaliyyətin qiymətləndirilməsi, eləcə də yazılı qiymətləndirmə üzrə toplanan balların hesabatı onlara təqdim edilməlidir. Qiymətləndirmə bir nəfər üçün bir dəfədən artıq istifadə edildiyi təqdirdə hesabatda qiymətləndirmədən əvvəlki və sonrakı ballar arasındakı faiz dəyişikliyi də əks olunmalıdır.

“Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin hazırlanması prosedurları” adlı sənəddə qiymətləndirmə üzrə geniş nəzəri və praktiki məlumatlar verilmişdir.

C. MÜƏSSISƏLƏR ÜÇÜN NÜMUNƏVİ TƏLİM STANDARTI

Ferma işçisi (quşçuluq)

Təlim standartına dair qısa məlumat

Hazırkı təlim standartı müəssisələr, təlim mərkəzləri və institutları, təlim iştirakçıları üçün hazırlanmışdır və quşçuluq ferması işçisi üçün tələb olunan səriştələri əks etdirir. İşlə bağlı səriştənin nümayiş etdirilməsi üçün tələb olunan bilik və bacarıqların əldə edilməsinə xidmət edən təlim proqramları, kurikulumlar və təlim materiallarının hazırlanmasında bu standartdan təlimat kimi istifadə etmək olar. Bu standart əsasında hazırlanmış təlim digər peşələr üzrə səriştələrə malik olan, mövcud səriştələrini inkişaf etdirmək, mövcud iş yerində digər vəzifələri icra edə bilmək, yaxud digər müəssisədə və ya digər peşə üzrə iş tapmaq üçün yeni ümumi səriştələr əldə etmək istəyən şəxslər üçün də uyğun ola bilər.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) (bu təlimin müvafiq olduğu) peşənin kodu:	6122 (Quşçuluq, işçi)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
ISCO 08-də işin kodu:	6122 (Farm worker, skilled/poultry)
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
Milli İxtisas Çərçivəsi ilə əlaqə:	
ISCED-də kodu:	
Hazırlanma tarixi:	Oktyabr, 2012-ci il
Təsdiq edən qurum:	
Təsdiq tarixi:	
Təklif olunan yenilənmə tarixi:	Oktyabr, 2017-ci il

C.1. SƏRİŞTƏLƏRİN QISA TƏSVİRİ

Bilik:	• Ev quşlarının çoxaldılması, onlara qulluq edilməsi, onların idarə edilməsi və yemlənməsi haqqında məlumat;• Quşları xəstəliklərə yoluxdurmaq üçün bioloji təhlükəsizlik qaydaları haqqında məlumat;• Ev quşlarının sağlamlığı ilə əlaqədar tələblər;• Quşlara aid xəstəliklər və onların müalicə üsulları;• Quş cinsləri və növlərinin quş damlarına olan tələbləri;• Təşkilatın siyasət, prosedur və tələbləri;• Əməyin mühafizəsi;• Quşlara düzgün qulluq və sağlamlıq ilə əlaqədar qaydalar;• Qeydiyyatın aparılması üzrə müvafiq sistemlər;• Quşların təhlükəsiz daşınması ilə əlaqədar üsullar və prosedurlar;• Cinslər və növlər üzrə qida tələbləri və yemləmə üsulları;• Tullantıların idarə olunması üzrə sistemlər;• İş yerinin gigiyena standartları, dezinfeksiya dərmanları, təmizləyici maddələr, üsullar, vasitələr və materiallar;

- Ev quşlarında sağlamlıq vəziyyətinin pisləşmə əlamətləri;
- Quş əti emalının hər bir mərhələsində ərzaq təhlükəsizliyi ilə bağlı əsas risklər.

Bacarıq:	• Ferma ətrafında təmir işlərinin görülməsi və texniki xidmətin göstərilməsi ilə əlaqədar praktiki bacarıqlar;• Fermanın inzibati işlərini yerinə yetirmək üçün bacarıqlar;• Təşkilati və planlaşdırma bacarıqları;• İş yerinə aid gündəlik və nisbətən mürəkkəb ölçmələr və məlumatları qiymətləndirmək, hesablamaq və qeydə almaq üçün saymaq bacarığı;• Mümkün ehtiyatlardan istifadə etmək və gündəlik tapşırıqları prioritetləşdirmək üçün problemləri həll etmək bacarığı;• Yazılı təlimatların ardıcılığına riayət etmək və məlumatları düzgün və aydın qeydə almaq üçün yazmaq və oxumaq bacarığı;• Kənd təsərrüfatı alət və avadanlıqlarını və yem xırdalayan aparatları idarə etmək bacarığı;• Kənd təsərrüfatı avadanlıqlarında sadə mexaniki və dülgərlik ilə əlaqədar təmir işlərini görmək bacarığı.

Yanaşma:	• Dəqiq cədvəllərə əsasən səmərəli işləmək;• Etibarlı, cavabdeh və etimad qazanmış şəxs olmaq, eləcə də vəzifələri yerinə yetirmək;• İş tapşırıqlarını yekunlaşdıran zaman təfərrüatlar barədə diqqətli olmaq• Çətinliklər qarşısında dözümlü olmaq.

Əlavə / ümumi səriştələr:	• Müştərək çalışmaq;• Kompüterdən istifadə etmək bacarığı.

C.2. TƏLİM SXEMİ

Müvafiq təlim kursunu uğurla başa vuran “Quşçu” aşağıdakıları bacaracaqdır / biləcəkdir:

Bölmə 1: Ferma ətrafında təmir işləri görmək və texniki xidmət göstərmək

Öyrənmə nəticələri:

- Nəticə 1. Ev quşları üçün əlverişli saxlanma temperaturlarını necə təyin etməyi, temperatur və rütubət tənzimləyicilərini necə monitorinq etməyi, texniki xidmət göstərməyi və onları hansı formada idarə etməyi, düzgün quraşdırmağı izah etmək;
- Nəticə2. Avadanlıq və quşxanaları necə qurmağı göstərmək;
- Nəticə 3. Quş damları üçün texniki xidmət planının hazırlama qaydasını izah etmək;
- Nəticə 4. Texniki xidmət planına və müvafiq sənaye standartlarına uyğun olaraq cari təmir işlərinin hansı formada həyata keçirilməsini izah etmək;

- Nəticə 5. Lazımi alətləri, avadanlıqları, materialları və fərdi mühafizə vasitələrini necə seçməyi və onlardan düzgün istifadə qaydalarını göstərmək ;
- Nəticə 6. Texniki xidmətin göstərilməsi üzrə planlar və fəaliyyətləri sənədlər ilə izah etmək;
- Nəticə 7. Çardaqları, damlar və hasarları necə təmir etməyi və rəngləməyi, yemləri hansı formada yükləməyi və boşaltmağı nümayiş etdirmək;
- Nəticə 8. Ev quşları və inkubatorlar üçün uyğun işıqlandırmanı və istilik sistemini necə təmin etməyi eyniliklə toyuqların yuvalarına döşənək qoymağı izah etmək;
- Nəticə 9. Avtomat yemləyicilərin və havalandırma sistemlərinin istifadə qaydalarını izah etmək;
- Nəticə 10. Ev quşlarının müştərilərə hansı formada göndərilməsini nümayiş etdirmək.
- Nəticə 11. Quşxananın tikintisi zamanı sanitariya tələbləri izah etmək;
- Nəticə 12. Quşxananın tikilməsi üçün yerin hansı standartlara uyğun seçilməsini haqqında məlumatlandırmaq.

Bölmə 2: Fermanı idarə etmək və inzibati sahədə bacarıqlar nümayiş etdirmək

Öyrənmə nəticələri

- Nəticə 1. Ev quşlarını yemləməyi, eləcə də onlara qulluq etməyi izah etmək;
- Nəticə 2. Quş damlarını, küzləri, yemləyiciləri, su qablarını, qazanxanaları və çardaqları hansı formada təmizləməyi göstərmək;
- Nəticə 3. Xəstə toyuqları necə müalicə etməyi, boynu qırılmış və ya zəhərlənmiş toyuqları necə seçməyi izah etmək.
- Nəticə 4. Xəstəliyə yoluxma hallarının qarşısını necə almağı izah etmək;
- Nəticə 5. Bioloji təhlükəsizlik protokolların və karantin prosedurların haqqında məlumatlandırmaq ;
- Nəticə 6. Yeməklərin təyinatı üzrə fərqləndirilməsini və böyük, körpə quşların yemlənməsi üçün yemin necə seçilməsini izah etmək.
- Nəticə 7. İnkubasiyaya yararlı yumurtaların necə təyin edilməsini və yumurtalara qabaqleyici dezinfeksiyanın aparılmasını göstərmək;
- Nəticə 8. Yeni nəsil yetişdirmək üçün yararlı toyuqların necə seçilməsini aydınlaşdırmaq;
- Nəticə 9. İnkubatordan sonra cücələrin bəslənməsi və müxtəlif yaşlarda olan cücələrin gündəlik rasionunun tərtib edilməsi prosesini izah etmək;
- Nəticə 10. Cücələrin cinslər üzrə necə seçilməsi göstərmək;
- Nəticə 11. Sənaye sürüsünün formalaşdırılması üçün körpə quşların seçilməsi qaydalarını və toyuqların sənaye sürüsünün necə formalaşdırılmasını izah etmək;
- Nəticə 12. Sənaye sürüsü toyuqlarının yemlənmə rasionunun hazırlanma və tərtib etmə qaydalarını göstərmək;
- Nəticə 13. Ev quşları xəstəliklərinin profilaktikası üçün rasionun necə tərtib edilməsini izah etmək;

- Nəticə 14. Quşxanada yoluxucu xəstəliklərin yayılmasının qarşısının alınması qaydaları haqqında məlumatlandırmaq;
- Nəticə 15. Yoluxucu xəstəliklərin profilaktikasının həyata keçirilməsi izah etmək;
- Nəticə 16. Ev quşlarının yumurtalarının fərqləndirilməsi, seçilməsi və saxlanması qaydalarını sadalamaq.

Bölmə 3: Mümkün ehtiyatlardan istifadə etmək və gündəlik tapşırıqları prioritetləşdirmək

Öyrənmə nəticələri

- Nəticə 1. Quş qripi və digər xəstəliyi aşkar olunduğu halda, baytarlıq xidmətinin tövsiyələrini yerinə yetirilməsini izah etmək;
- Nəticə 2. Ovoskopun ev şəraitində hazırlanmasını izah etmək;
- Nəticə 3. İnkubasiya rejiminin necə müəyyən olunmasını göstərmək;
- Nəticə 4. İnkubasiya üçün yumurtaların dezinfeksiyasının həyata keçirilməsini izah etmək;
- Nəticə 5. Lələklərin təyinatı üzrə fərqləndirilməsini göstərmək.

Bölmə 4 : Kənd təsərrüfatı alət və avadanlıqlarını və yem xırdalayan aparatları idarə etmək bacarığı;

Öyrənmə nəticələri

- Nəticə 1. Avtomat yemləyicilərin və havalandırma sistemlərinin digər avadanlıqların istifadə qaydalarını nümayiş etdirmək;
- Nəticə 2. Avadanlıqların quşxanada hansı prosedurlar əsasında yerləşməsinə izah etmək.

Yuxarıdakı sahələr üzrə təlim keçmiş şəxs aşağıdakı vəzifə və fəaliyyətləri yerinə yetirə bilər:

Əsas vəzifələrin (V) və vəzifələr daxilində fəaliyyətlərin (F) siyahısı ¹

- V.1. Ev quşları üçün əlverişli saxlanma mühitini təmin etmək:
- F.1.1. Sağlamlıq normaları və fərmanın sağlamlıq üzrə keyfiyyət təminatı prosedurlarına uyğun olaraq, xarici amillərdən mühafizəni təmin etmək üçün quşların saxlanma şəraitinə nəzarət etmək;
- F.1.2. Ev quşları üçün əlverişli saxlanma temperaturalarını təmin etmək üçün temperatur və rütubət tənzimləyicilərini monitorinq etmək, texniki xidmət göstərmək, onları idarə etmək və düzgün quraşdırmaq;
- F.1.3. Təşkilatın müəyyən edilmiş keyfiyyətə nəzarət proqramlarına uyğun olaraq avadanlıqlar və quşxanaları qurmaq;
- F.1.4. Ev quşlarının sağlamlığına davamlı olaraq nəzarət etmək;

¹ Müvafiq sahə üçün olan peşə standartındakı ilə eynidir.

- F.1.5. Ev quşlarının məhsuldarlığına dair məlumatları qeydə almaq.
- V.2. Ərazini hasara almaq:
 - F.2.1. Əməyin mühafizəsi üzrə tələblər və ekoloji təhlillərə əsasən quş damları üçün texniki xidmət planı hazırlamaq;
 - F.2.2. Texniki xidmət planı və müvafiq sənaye standartlarına uyğun olaraq cari təmir işlərini həyata keçirmək;
 - F.2.3. Müvafiq alətlər, avadanlıqlar, materiallar, o cümlədən fərdi mühafizə vasitələrini seçmək və onlardan düzgün istifadə etmək;
 - F.2.4. Ekoloji cəhətdən təhlükəsiz və səmərəli tədbirləri, o cümlədən gigiyena standartları və yoluxucu xəstəliklərə qarşı nəzarət prosedurlarını həyata keçirmək;
 - F.2.5. Texniki xidmətin göstərilməsi üzrə planlar və fəaliyyətləri sənədlər ilə əsaslandırmaq.
- V.3. Xəstəlikləri aşkar etmək, nəzarət etmək və onlar barədə məlumat vermək:
 - F.3.1. Müvafiq sahənin standartları, eləcə də təşkilati siyasət və prosedurlara uyğun olaraq xəstəlikləri aşkar etmək, nəzarət etmək, qeydə almaq və onlar barədə məlumat vermək.
- V.4. Ölmüş ev quşlarını kənarlaşdırmaq:
 - F.4.1. Təşkilatı prosedurlar və müvafiq sahənin keyfiyyət təminatı proqramına uyğun olaraq ölmüş ev quşlarını seçmək və kənarlaşdırmaq;
 - F.4.2. Xəstə toyuqları müalicə etmək, boynu qırılmış və ya zəhərlənmiş toyuqları seçmək və bu prosesi həyata keçirən zaman sağlamlıq və gigiyena üzrə müvafiq sahənin standartları və müvafiq sahə üzrə keyfiyyət təminatı proqramına uyğun fəaliyyət göstərmək.
- V.5. Ev quşlarının sağlamlığı və mühafizəsinə nəzarət etmək və qiymətləndirmək:
 - F.5.1. Xəstəliyə yoluxma hallarının qarşısını almaq üçün bioloji təhlükəsizlik protokolları və karantin prosedurlarına riayət etmək;
 - F.5.2. Ev quşlarının sağlamlığını qiymətləndirmək məqsədi ilə təşkilatın tələblərinə uyğun olaraq müntəzəm yoxlamalar aparmaq;
 - F.5.3. Sağlamlığın pisləşmə əlamətləri, ümumi xəstəlikləri, parazitlərə yoluxma hallarını və ya fizioloji patologiyaları müəyyən etmək və bu barədə məlumat vermək;
 - F.5.4. Müəssisə və ya müvafiq sahənin keyfiyyət təminatı proqramı ilə müəyyən edilən meyarlardan istifadə etməklə seçilib atılmalı olan ev quşlarını müəyyənləşdirmək;
 - F.5.5. Təşkilatı tələblərə uyğun olaraq ev quşları dəstəsinin sağlamlıq vəziyyətini qeydə almaq.
- V.6. Ev quşlarını kəsmək üçün hazırlamaq:
 - F.6.1. Məhsuldarlığın müvafiq normada olmasını təmin etmək məqsədi ilə ev quşlarını iş yerinin tələblərinə, həmçinin heyvan və quşların qorunması tələblərinə uyğun olaraq kəsmək üçün hazırlamaq;
 - F.6.2. İş yerinin tələbləri, heyvanların qorunması üzrə tələblər, qanunvericilik və əməyin mühafizəsi ilə bağlı tələblərə uyğun olaraq ev quşlarını kəsim üçün göndərmək.
- V.7. Gündəlik fəaliyyətləri yerinə yetirmək:
 - F.7.1. Ev quşlarını yemləmək, eləcə də onlara qulluq etmək, quş damları, küzlər, yemləyicilər, su qabları, qazanxanalar və çardaqları təmizləmək;
 - F.7.2. Çardaqlar, damlar və hasarları təmir etmək və rəngləmək, yemləri yükləmək və boşaltmaq;
 - F.7.3. Yumurtaları toplamaq və soyuducularda saxlamaq;
 - F.7.4. Ev quşları və inkubatorlar üçün uyğun işıqlandırma və istiliyi təmin etmək, toyuqların yuvalarına döşənək qoymaq;
 - F.7.5. Avtomat yemləyicilərin və havalandırma sistemlərinin, avadanlıqların lazımı qaydada işləməsini yoxlamaq;

F.7.6. Ev quşlarının müştərilərə göndərilməsini həyata keçirmək.

V.8. Təhlil məqsədi ilə nümunələr götürmək:

F.8.1. İş ərazisindən müntəzəm olaraq yaxmalar götürmək, təşkilat və müvafiq sahənin standartlarına uyğun olaraq onları laboratoriya sınaqları üçün hazırlamaq;

F.8.2. Yaxmalar və nümunələrə aydın və düzgün şəkildə etiket yapışdıraraq baytarlıq işçilərinin göstərişi, təşkilat tərəfindən müəyyən edilən qayda və bioloji təhlükəsizlik kodeksinə əsasən onları laboratoriyaya göndərmək.

V.9. Qeydiyyat aparmaq:

F.9.1. Bütün qeydləri aydın və dəqiq aparmaq, eləcə də müvafiq təşkilatlar tərəfindən müəyyən edilən təlimatlara riayət etmək;

F.9.2. Problemlər barədə nəzarətçiyə məlumat vermək.

C.3. TƏLİM İLƏ BAĞLI XÜSUSİ MƏLUMAT

C.3.1. TƏLİMİN NÖVLƏRİ

Bu peşə üçün zəruri səriştələr aşağıda göstərilən təlim metodları vasitəsilə əldə edilə bilər:

Formal təlim

Tövsiyə olunan formal təlim	Uyğun gələn təlim növü	Qeydlər
Tam orta təhsil ²		
Texniki peşə təhsili və ya akkreditasiyadan keçmiş təlim müəssisəsində təlim	☒	İlkin təlim akkreditasiyadan keçmiş peşə məktəbləri və sertifikatlaşdırılmış müəssisələr tərəfindən təşkil olunur. Bu təlim praktikadan qazanılan geniş təcrübə ilə əlaqələndirilməlidir. Yalnız praktiki təlim keçirildiyi hallarda səriştələrin tanınması haqqında sənəd əldə etmək üçün işçinin əlavə nəzəri təlim keçməsi və qiymətləndirilməsinə ehtiyac var.
Orta ixtisas təhsili		
Ali təhsil		
Digər:		

² Ümumi orta təhsil ölkə vətəndaşları üçün icbari xarakter daşdığından cədvəldə əks olunmayıb.

Qeyri-formal və (və ya) informal təlim tələb olunan səriştələrin genişləndirilməsinə şərait yarada bilər. Bir çox hallarda quşçuluq ferması işçisi zəruri səriştələri yalnız qeyri-formal və (və ya) informal təlim vasitəsi ilə əldə edə bilər.

Qeyri-formal təlim

Təcrübə göstərir ki, qeyri-formal təlimin ən yaxşı yolu iş yerində öyrənməkdir. Bu zaman praktiki təlim iş yerində aparılır, təlim mərkəzlərində, yaxud bilavasitə ixtisaslaşmış təlimatçı və ya usta tərəfindən keçirilən təlimlə əlaqələndirilir.

İnformal təlim

İnformal təlim, ənənəvi olaraq, ev təsərrüfatına aid olan işlər, eyni zamanda kütləvi informasiya vasitələri və sosial şəbəkələr vasitəsi ilə baş verir. O, tələb olunan nəzəri və təcrübə bilikləri verə bilər, lakin fərdi yoxlamadan başqa, digər qaydada müşahidə edilməsi demək olar ki, mümkün deyil və ölçülməsi çətindir.

C.3.2. TƏLİMİN İSTİQAMƏTİ

Normal təlim istiqaməti orta məktəbdən sonra ilkin peşə təhsili və təliminin əldə edilməsindən və müəssisələrdə keçirilmiş təcrübədən ibarətdir. Bəzən peşə sahibləri orta ixtisas təhsili və ya ali təhsil pilləsində təhsilini davam etdirə və sonra əmək bazarına daxil ola bilər. Eyni zamanda, təlim istiqamətləri yuxarıda göstəriləndiyi kimi, bütün mərhələlərdə qeyri-formal və ya informal təlimi də əhatə edə bilər.

C.3.3. ƏVVƏLKİ TƏLİMİN TANINMASI³

Gələcəkdə quşçuluq sahəsində ən azı iki il iş təcrübəsi olanlar səriştələrin yoxlanılması üçün imtahana müraciət edə və yalnız imtahanı keçdikdən sonra səriştələrin tanınması haqqında rəsmi sənəd əldə edə bilər.

³ Azərbaycanca səriştələrin tanınması üçün qiymətləndirmə sistemi hazırda mövcud deyildir.